
Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane

2016/2224(INI)

13.7.2017

MNENJE

Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane

za Odbor za pravne zadeve

o legitimnih ukrepih za zaščito žvižgačev, ki z razkritjem zaupnih informacij podjetij in javnih organov ravnajo v javnem interesu (2016/2224(INI))

Pripravlavec mnenja: Luke Ming Flanagan

POBUDE

Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane poziva Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. meni, da bi lahko pomanjkanje zadostne zaščite žvižgačev negativno vplivalo na izvajanje politike EU o varstvu okolja, javnega zdravja in varnosti hrane, ker lahko strah pred povračilnimi ukrepi zelo negativno vpliva na žvižgače, s tem pa je ogrožen javni interes;
2. meni, da čeprav države članice čedalje bolj priznavajo pomen in vrednost žvižgaštva na področju javnega zdravja, varstva okolja in varnosti hrane, da so potrebne informacijske in promocijske kampanje o žvižgaštvu na nacionalni in evropski ravni, da bi spremenili odnos in miselnost;
3. je prepričan, da imajo žvižgači nenadomestljivo vlogo pri zmanjševanju tveganj za javno zdravje, okolje in varnost hrane, ki so področja, na katerih je nekatera tveganja težko nadzorovati od zunaj, ter pri odvratanju in preprečevanju nezakonitega ravnanja in korupcije; meni, da bi boljša zaščita žvižgačev še bolj spodbudila razkritja v javnem interesu tveganj in groženj za javno zdravje in okolje, izboljšala varnost hrane, spodbudila kulturo javne odgovornosti in integritete v javnih in zasebnih ustanovah ter celo reševala življenja; primeri vključujejo objavo študije o sindromu akutne respiratorne stiske (SARS) in drugih nevarnih boleznih, ki so ogrožale na milijone ljudi na Kitajskem, in tistih, ki so pripomogle k preprečevanju ogrožanja varnosti za okolje v ZDA;
4. opozarja na nedavne vplivne primere, kot sta škandala dieselgate in Nestle ter škandal s konjskim mesom, v katerih so bila odkrita okoljska, javnozdravstvena in prehranska tveganja, kjer so bila razkritja žvižgačev pomemben del odkrivanja tveganj oziroma kjer bi boljša zaščita žvižgačev morda privedla do zgodnejšega odkritja tveganj in manjše škode;
5. poudarja, da lahko ključni napredek v javnem zdravstvu, natančneje pri tobačnem nadzoru, dejansko pripišemo razkritju notranjih dokumentov s strani žvižgačev;
6. opozarja, da se okoljska, javnozdravstvena in prehranska tveganja le redko ustavijo na meji, kar pomeni, da šibka ali neobstoječa zaščita žvižgačev v eni državi članici, ki bi lahko preprečila pravočasno odkritje teh tveganj, ogroža zdravje in varnost vseh državljanov EU, pa tudi njihovo zmožnost varstva okolja;
7. poudarja, da je postala nezakonita trgovina s prosto živečimi živalskimi vrstami ena najbolj dobičkonosnih oblik organiziranega kriminala, ter opozarja na ključno vlogo, ki jo pri tem igrajo žvižgači, ki opozarjajo na nezakonito trgovino, sečnjo, ribolov in druga kazniva dejanja zoper prosto živeče živalske vrste;
8. poudarja, da dokazi o kršitvah zakonov EU o varstvu živali in varnosti hrane na kmetijah in v klavnicaх temeljijo skoraj izključno na žvižgačih, saj ti prostori niso dostopni splošni javnosti, uradne inšpekcije pa so ponavadi napovedane vnaprej;

9. priznava, da so ribiške ladje med ribolovom na morju zelo izolirane in da je dobra zaščita žvižgačev ključnega pomena pri omogočanju podajanja dokazov o nezakonitem ribolovu in drugih kršitvah zakonodaje EU;
10. obžaluje, da regulativni organi, vključno z organi, ki nadzirajo prehransko verigo, nimajo dovolj sredstev in so zaradi tega pri pridobivanju informacij odvisni od žvižgačev; poudarja, da sta zato tako večje financiranje regulativnih organov kot uspešna zaščita žvižgačev bistvenega pomena;
11. poudarja, da bosta ustrezna zakonodaja EU za zaščito žvižgačev in politično soglasje, ki bo omogočilo izvajanje učinkovitih ukrepov tako na nacionalni kot evropski ravni, prav tako pomagala ohraniti in utrditi zaupanje v demokratične institucije, olajšati pridobivanje strokovnega znanja in razprave, razkriti navzkrižje interesov ter državljanom pokazati dodano vrednost ukrepov EU; poudarja, da zakonodaja na področju žvižgaštva zlasti spodbuja osebe z znanstvenim in tehničnim znanjem, da izpostavijo dejstva, ki bi drugače lahko ostala neznana;
12. obžaluje precejšnje zakonske vrzeli in šibke točke zaščite žvižgačev v državah članicah in dejstvo, da je le nekaj držav članic uvedlo zaščito žvižgačev; vztraja, da je potrebna zaščita na ravni EU, da bi zagotovili enako polno pravno varstvo žvižgačev v vseh državah članicah ter ustrezno in neodvisno nadaljevanje tega procesa po prijavi, če žvižgači ravnaajo v dobri veri in izključno za namene varovanja splošnega javnega interesa;
13. ugotavlja, da nekatere določbe za zaščito žvižgačev že obstajajo v zakonodaji EU, vendar pa je področje uporabe teh določb pogosto omejeno oziroma so določbe raztresene po različnih zakonih, zaradi česar je veliko vrzeli;
14. poziva Komisijo, naj podpira spodbujanje držav članic k oblikovanju učinkovitih in uspešnih mehanizmov za zaščito žvižgačev;
15. poziva Komisijo, naj se seznanijo z ugotovitvami javnega posvetovanja, nadaljuje s pripravo zakonodaje v prihodnjih mesecih in nemudoma predloži predlog za horizontalni pravni instrument v skladu z načelom subsidiarnosti, s katerim bodo uvedeni v EU odporni skupni minimalni standardi za zaščito žvižgačev in ki bo nadgradil določbe Pogodb o varstvu okolja, javnega zdravja in varstva potrošnikov; poudarja pomanjkljivosti in napake v tozadevnih panožnih pristopih, kot je pristop Direktive (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o varstvu nerazkritega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) pred njihovo protipravno pridobitvijo, uporabo in razkritjem; spodbuja države članice, naj razvijajo zakonodajne instrumente za zaščito tistih, ki javnim organom poročajo o kršitvah pravil o ravnanju; predlaga, naj agencije EU sprejmejo zapisana pravila za zaščito posameznikov, ki poročajo o nepravilnostih, in žvižgačev pred povračilnimi ukrepi;
16. poudarja, da delovanje žvižgačev v večini primerov temelji na načelih preglednosti in integritete; ker je treba zato prijavitelje nepravilnosti zaščititi z zakonodajo in v celotni Uniji izboljšati njihovo zaščito, vendar samo, če je namen njihovih dejanj zaščititi javni interes in če ravnaajo v dobri veri v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice;

17. poziva Komisijo, naj spremlja predpise držav članic o žvižgačih, da bi spodbudili izmenjavo najboljših praks in s tem prispevali k zagotovitvi učinkovitejše zaščite žvižgačev na nacionalni ravni;
18. poudarja, naj se poročanje ali razkritje informacij o tveganjih, kršitvah in kaznivih dejanjih, ter kakršni koli poizkusi njihovega prikrivanja, katerih posledica je lahko okoljska škoda ter težave s kakovostjo in varnostjo zdravja in hrane, vključno v povezavi z novimi tehnologijami, katerih dolgoročne okoljske in zdravstvene posledice še niso znane, ter drugimi oblikami kršitev, kot so nepravilnosti pri upravljanju javnih zemljišč in lastnine, vključijo v kateri koli instrument EU za zaščito žvižgačev, ne glede na to, ali predstavljajo kršitev zakona, če obstaja utemeljena domneva, da je razkritje v javnem interesu; poudarja, da bi morali biti žvižgači deležni zaščite z instrumenti na teh področjih po vsej Uniji, saj so okoljska vprašanja po naravi nadnacionalna in mora zakonodaja kot taka odsevati to dejstvo; poudarja, da bi bilo treba zaščito žvižgačev zagotoviti po vsej Uniji, ne glede na to, kje žvižgač prebiva, in ne glede na to, kje je bilo storjeno kaznivo dejanje;
19. poudarja pomen odprte kulture v organizacijah in obstoja več zaščitenih kanalov za notranje in zunanje prostovoljno poročanje informacij, da bi preprečili povzročanje škode okolju, človeškemu zdravju in prehranski verigi, kar je tudi v interesu samih organizacij;
20. poudarja, da mora biti zakonodaja EU o zaščiti žvižgačev celovita, obširna in odzivna ter mora zaščititi žvižgača in po potrebi njegove sodelavce in sorodnike pred vsakršnimi povračilnimi ukrepi, nadlegovanjem, ustrahovanjem in izključitvijo iz delovnega ali zasebnega življenja ter pred civilnimi, kazenskimi in upravnimi postopki, ki bi bili posledica razkritja; poudarja dejstvo, da je učinkovita zaščita žvižgačev nujna za zagotovitev pravice do svobode govora in svobode obveščanja in da bi bilo treba nasprotujoče si norme, ki urejajo vprašanja tajnosti in zaupnosti, pregledati v skladu z evropsko pravno prakso na področju človekovih pravic, da bi zagotovili, da so takšne izjeme potrebne in sorazmerne; poudarja, da je zaščita potrebna tako za notranja razkritja prek za to določenih kanalov na delovnem mestu ali razkritja javnim ali nadzornim organom, kot za zunanja razkritja splošni javnosti prek medijev ali na kakšen drug način, ob upoštevanju ustrezne pravne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice; poudarja, da bi morale institucije EU v sodelovanju z vsemi ustreznimi nacionalnimi organi uvesti in sprejeti vse potrebne ukrepe za zaščito zaupnosti virov informacij, da se preprečijo morebitni diskriminatorni ukrepi ali grožnje; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo vsi žvižgači, vključno z žvižgači, ki se soočajo s povračilnimi ukrepi zaradi poročila ali razkritja v javnem interesu in so posledično na sodišču vložili tožbo, imeli dostop do neodvisnega pravnega svetovanja, finančne in psihološke pomoči ter po potrebi drugih ukrepov pomoči;
21. poziva države članice in Komisijo, naj določijo trden pravni okvir, ki bo podjetjem omogočil vzpostavitev notranjih sistemov za opozarjanje, s katerim bi resnično opredelile pojem razumnega roka, v katerem mora podjetje podati odgovor, pri čemer je treba zagotoviti, da bodo ti sistemi v skladu s socialnim pravom in pravico do varstva osebnih podatkov;
22. poudarja potrebo po pravni gotovosti v zvezi z zaščitnimi določbami za žvižgače, saj

prevladujoče nejasnosti in razdrobljen pristop odvrata morebitne žvižgače od opozarjanja, škodita pa tudi njihovim delodajalcem, zlasti v primeru podjetij, ki so dejavna v več jurisdikcijah ali panogah;

23. poudarja pomembno vlogo preiskovalnega novinarstva in poziva Komisijo, naj v svojem predlogu zagotovi enako raven zaščite preiskovalnih novinarjev in žvižgačev;
24. poudarja, da opredelitev žvižgača ne bi smela biti ozka ali omejena na nekatera področja, status delovne pogodbe ali pravni značaj objavljenih ali razkritih aktov ali informacij in da bi treba žvižgačem v javnem in zasebnem sektorju zagotoviti enako zaščito in preprečiti kakšne koli pogodbene obveznosti, ki bi preprečevale opozarjanje ali razkritja, če so ta v javnem interesu, ne glede na morebitne potrebne omejitve, kot so omejitve, določene v Globalnih načelih o nacionalni varnosti in pravici do informacij;
25. spodbuja države članice, naj zbirajo podatke ter oblikujejo primerjalna merila in kazalnike za politike prijavljanja nepravilnosti v javnem in zasebnem sektorju;
26. poudarja, da bi morala zakonodaja EU določiti jasen postopek za obravnavo razkritij od začetka do konca, da se zagotovi pravilno ukrepanje v zvezi z dejavnostjo žvižgačev, od predložitve poročila in njegove obdelave do zaščite žvižgačev, pa tudi učinkovitejše mehanizme za zaščito žvižgačev; poudarja, kako pomembno je, da so pristojni organi, regulativni organi in organi kazenskega pregona izrecno pooblašteni za vzdrževanje kanalov za poročanje, za sprejemanje, obravnavanje in preiskovanje suma nepravilnosti, obenem pa za varovanje zaupnosti vira, kjer je to potrebno, in zaščito pravic udeleženih strani; spodbuja Komisijo in države članice, naj osebam, ki morda razmišljajo o poročanju ali razkritju v javnem interesu in tako iščejo informacije v zvezi s pravicami in odgovornostmi žvižgačev, ustreznimi kanali in možnimi posledicami svoje odločitve, omogočijo dostop do zaupnega svetovanja.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	11.7.2017
Izid končnega glasovanja	+: 67 -: 1 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Margrete Auken, Pilar Ayuso, Zoltán Balczó, Catherine Bearder, Ivo Belet, Biljana Borzan, Lynn Boylan, Paul Brannen, Nessa Childers, Birgit Collin-Langen, Mireille D'Ornano, Miriam Dalli, Seb Dance, Angélique Delahaye, Stefan Eck, Bas Eickhout, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Jytte Guteland, Anneli Jäätteenmäki, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Kateřina Konečná, Urszula Krupa, Giovanni La Via, Jo Leinen, Peter Liese, Norbert Lins, Rupert Matthews, Valentinas Mazuronis, Susanne Melior, Miroslav Mikolášik, Gilles Pargneaux, Piernicola Pedicini, Bolesław G. Piecha, Pavel Poc, Julia Reid, Frédérique Ries, Michèle Rivasi, Daciana Octavia Sârbu, Annie Schreijer-Pierik, Davor Škrlec, Renate Sommer, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Ivica Tolić, Estefanía Torres Martínez, Adina-Ioana Vălean, Jadwiga Wiśniewska, Damiano Zoffoli
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Luke Ming Flanagan, Elena Gentile, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Ulrike Müller, James Nicholson, Christel Schaldemose, Bart Staes, Tiemo Wölken
Namestniki (člen 200(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Siôn Simon, Derek Vaughan

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

67	+
ALDE	Catherine Bearder, Gerben-Jan Gerbrandy, Anneli Jäätteenmäki, Valentinas Mazuronis, Ulrike Müller, Frédérique Ries
ECR	Arne Gericke, Julie Girling, Urszula Krupa, Rupert Matthews, James Nicholson, Bolesław G. Piecha, Jadwiga Wiśniewska
EFDD	Piernicola Pedicini
ENL	Mireille D'Ornano, Jean-François Jalkh
GUE/NGL	Lynn Boylan, Stefan Eck, Luke Ming Flanagan, Kateřina Konečná, Estefanía Torres Martínez
NI	Zoltán Balczó
PPE	Pilar Ayuso, Ivo Belet, Birgit Collin-Langen, Angélique Delahaye, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Jens Gieseke, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Giovanni La Via, Peter Liese, Norbert Lins, Miroslav Mikolášik, Annie Schreijer-Pierik, Renate Sommer, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean
S&D	Biljana Borzan, Paul Brannen, Nessa Childers, Miriam Dalli, Seb Dance, Elena Gentile, Jytte Guteland, Jo Leinen, Susanne Melior, Gilles Pargneaux, Pavel Poc, Christel Schaldemose, Peter Simon, Daciana Octavia Sârbu, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Derek Vaughan, Tiemo Wölken, Damiano Zoffoli
VERTS/ALE	Margrete Auken, Bas Eickhout, Benedek Jávor, Michèle Rivasi, Davor Škrlec, Bart Staes

1	-
EFDD	Julia Reid

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani